

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 66/2012-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti F., a. s., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou A., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. M. Š., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 16 CoD 22/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti F., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. októbra 2011 doručená sťažnosť spoločnosti F., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“),

základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy a porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 CoD 22/2011-353 z 30. júna 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom zo 4. septembra 2007 domáhala v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 UL 4/2007 vyhlásenia 5 690 kusov hromadných akcií na meno vydaných 20. novembra 2000 spoločnosťou S., a. s., R. (ďalej len „emitent“), za umorené. Svoj návrh odôvodnila tvrdením, že vlastníkom predmetných akcií sa stala v dôsledku ich postupných prevodov rubopisom. Akcie boli uložené v trezore emitenta až do vyhlásenia konkurzu 24. novembra 2005. Sťažovateľka 29. mája 2007 písomne požiadala správcu konkurznej podstaty emitenta o vydanie akcií. Správca konkurznej podstaty jej oznámil, že predmetné akcie sa u emitenta nenachádzajú.

Okresný súd uznesením č. k. 1 UL 4/2007-168 z 26. januára 2009 vydal podľa § 185m ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) výzvu, tzv. umorovací edikt. Emitent podaním z 9. marca 2009 podal proti umoreniu akcií námietky, pretože podľa jeho názoru sťažovateľka nepreukázala, či došlo ku strate alebo zničeniu akcií. Podľa emitenta akcie existujú a majú svojich vlastníkov.

Okresný súd uznesením č. k. 1 UL 4/2007-317 z 25. októbra 2010 návrh sťažovateľky zamietol, pretože *„vykonaným dokazovaním mal... za preukázané, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nesplnil základnú hmotnoprávnu podmienku umorovacieho konania a to preukázanie straty alebo zničenia uvedených akcií. Navrhovateľ nepreukázal, či došlo ku strate alebo zničeniu predmetnej listiny, neoznačil ani spôsob akým došlo k strate alebo zničeniu ani nevymedzil časové určenie straty alebo zničenia... Navrhovateľ sa ďalej vo svojich podaniach opiera iba o skutočnosť, že je vlastníkom uvedených akcií a že k prevodu akcií došlo podvodným konaním členov predstavenstva, avšak ničím nepreukazuje stratu alebo zničenie akcií. Určenie vlastníctva alebo určenie či*

došlo k podvodu súd nemôže v umorovacom konaní skúmať. Súd sa v konaní o umorení obmedzuje len na zistenie, či listina, ktorej umorenie bolo navrhnuté, bola vystavená, alebo či je stratená alebo zničená. Nakoľko súd v konaní nemal za preukázané, že by došlo k strate alebo zničeniu akcií spoločnosti S. a. s. (výpis z CDCP, Zápisnica z Valného zhromaždenia zo dňa 15.6.2007 o emitovaní všetkých akcií, vyhlásenie emitenta, že cenné papiere existujú) a zároveň sa na Okresnom súde Bratislava 5 vedie spor o určenie vlastníctva k akciám spoločnosti S. a. s., čo tiež podporuje názor, že akcie nie sú stratené alebo zničené, súd v súlade s ustanovením § 185m ods. 1 O. s. p. návrh na umorenie zamietol.“.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. V ňom poukázala na § 185r ods. 1 OSP, z ktorého podľa jej názoru vyplýva, že ak okresný súd v jednoročnej lehote podľa § 185m ods. 2 OSP návrh na umorenie nezamietol, „*bol povinný vyhlásiť akcie na ďalší návrh podaný dňa 3.2.2010 za umorené*“. Okresný súd tak neurobil, a preto „*konal mimo medzi zákona*“.

Sťažovateľka ďalej namietala, že nebola povinná označiť spôsob straty alebo zničenia akcií ani časové určenie, kedy došlo ku strate alebo k zničeniu, pretože z ustanovenia § 185l OSP jej taká povinnosť nevyplýva. Napriek tomu sťažovateľka v návrhu na umorenie uviedla, že „*akcie sa nachádzali v trezore*“ emitenta, pričom bol naň „*vyhlásený konkurz a dňa 13.6.2007 správkyňa konkurznej podstaty úpadcu navrhovateľovi oznámila, že predmetné akcie sa v trezore nenachádzajú. Je zrejmé, že v tomto období navrhovateľ prišiel o listinu v dôsledku vlámania neznámym páchatelom (tieto okolnosti navrhovateľ uvádzal v jednotlivých podaniach, najmä v návrhu na umorenie zo dňa 4.9.2007 a ďalšom návrhu zo dňa 3.2.2010).*“.

Podľa názoru sťažovateľky prezentovaného v jej odvolaní „*navrhovateľ nemá dôvod umoriť listinu, pokiaľ má možnosť predložiť na uplatnenie práva jej originál, ktorý nie je stratený ani zničený. Ak teda návrh na umorenie podá, možno predpokladať, že listina je skutočne stratená alebo zničená. Tento predpoklad sa naplní, keď súd v prvom štádiu konania nezamietne návrh a vydá umorovací edikt.*“. Okresný súd tak urobil, a preto podľa sťažovateľky „*nemal za to, že by umorované akcie neboli vystavené alebo stratené ani zničené, inak by bol povinný návrh zamietnuť*“.

Okresný súd podľa sťažovateľky taktiež nemohol návrh na umorenie „zamietnuť v súlade s ustanovením § 185m ods. 1 OSP. Zamietnuť návrh na základe tohto ustanovenia môže súd len v štádiu pred vydaním... umorovacieho ediktu. V štádiu po vydaní ediktu súd zamietne návrh len na základe ustanovenia § 185q, t. j. po predložení umorovanej listiny alebo podaní námietok dokazujúcich, že nedošlo ku strate ani k zničeniu listiny v zákonom stanovenej lehote. Ak lehota uplynie a súd návrh nezamietne, po podaní ďalšieho návrhu vyhlási listiny za umorené.“.

Sťažovateľka tiež dôvodila, že jej „bolo znemožnené s akciami nakladať a akcie opätovne nadobudnúť, bola“ jej „odňatá možnosť uplatniť z listiny práva. Tento stav naďalej pretrváva, preto... akcie sa považujú za stratené. O strate svedčí... aj neschopnosť údajného vlastníka akcií spoločnosť K. S. I. spol. s r. o. predložiť na výzvu akcie súdu a svedčia o tom aj navrhovateľom predložené zápisnice z výsluchu svedkov pred Úradom boja proti organizovanej kriminalite v trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-29/BOK-B-2008, ktoré dokazujú, že svedkovia (štatutárni zástupcovia emitenta... a údajného vlastníka akcií K.S. I. spol. s r. o.) umorované akcie nikdy nevideli a nevedia, kde sa nachádzajú.“.

Ani zápisnica z valného zhromaždenia emitenta, počas ktorého bola predstavenstvu emitenta uložená povinnosť emitovať najneskôr do 1. júla 2007 „aktualizované akcie spoločnosti S. a. s.“, podľa sťažovateľky „nedokazuje, že došlo ku skartácii umorovaných akcií a jednak ani nedokazuje, že došlo k emisii nových akcií. ... Zaujímavé je tiež to, že kým spoločnosť K. S. I. spol. s r. o. uviedla, že k skartácii došlo v roku 2005, uznesenie MVZ pochádza z roku 2007. ďalšou zaujímavosťou je, že boli údajne skartované akcie, ktoré štatutári nikdy nevideli.

Okresný súd však aj napriek tomu dospel k názoru, že akcie nie sú ani stratené a ani zničené. Pokiaľ teda nie sú zničené, ako mohli byť skartované? A ak sú skartované, ako môžu existovať?“. Aj výpis z Centrálného depozitára cenných papierov podľa sťažovateľky „plní len evidenčnú funkciu a nijako nedokazuje vlastníctvo, existenciu, stratu alebo zničenie akcií“. Práve opak má dokazovať znalecký posudok, ktorým sa okresný súd odmietol zaoberať s odôvodnením, že v umorovacom konaní nemôže skúmať otázku vlastníckeho práva k akciám ani či došlo k spáchaniu trestného činu podvodu.

O odvolaní sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 16 CoD 22/2011-353 z 30. júna 2011 rozhodol tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil.

Podľa názoru krajského súdu umoreniu sporných akcií bránili „rozhodujúce právne skutočnosti, a síce navrhovateľ presne neoznačil stratu, zničenie akcií, teda kedy, ako došlo k zničeniu akcií, resp. pri akej príležitosti sa stratili, kedy, ako sa o tom dozvedel. Vychádza len z oznámenia správkyne konkurznej podstaty..., ktorá ale vôbec neuviedla, že akcie sú stratené, resp. zničené;... V konaní navyše bolo preukázané, z vyjadrenia samotnej spoločnosti S..., že predmetné akcie existujú v jej aktuálnej podobe a majú svojich vlastníkov. Na základe rozhodnutí MVZ emitenta došlo minimálne v dvoch prípadoch ku skartácii celej emisie cenných papierov s nahradením nových cenných papierov, ktoré boli vydané svojím majiteľom. Vlastníctvo k daným cenným papierom je sporné doteraz, keďže na Okresnom súde Bratislava V. pod sp. zn. 23 Cb 137/2007 prebieha konanie, v ktorom sa rieši vlastnícke právo k cenným papierom. Všetky tieto skutočnosti vyšli najavo až po vydaní uznesenia súdu prvého stupňa dňa 26.1.2009, č. k. 1 UL 4/2007-168... Pred daným rozhodnutím nebol preukázané, navrhovateľ ani netvrdil, žeby boli splnené podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 185m ods. 1 O. s. p. (žeby dané akcie neboli vystavené, žeby neboli stratené, ani zničené), a teda žeby už tieto skutočnosti odôvodňovali zamietnutie návrhu.“

Krajský súd formuloval názor, podľa ktorého „súd nie je viazaný uznesením podľa § 185m ods. 2 O. s. p., ak dodatočne vyjde najavo, že návrh treba zamietnuť. Základom pre zamietnutie návrhu na umorenie akcií je to, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nesplnil základnú hmotnoprávnú podmienku umorovacieho konania, a síce preukázanie straty alebo zničenia uvedených akcií; tieto skutočnosti nevyplývajú ani z obsahu spisu. ... Pre záver o tom, že akcie sú stratené alebo zničené, nestačí to, že navrhovateľ nemôže s nimi nakladať. Nemožno prisvedčiť navrhovateľovi ani v tvrdení, že zničenie alebo strata akcií môžu byť vyslovené bez ohľadu na určenie vlastníctva. Umorenia listiny z dôvodu jej straty, zničenia, sa s úspechom môže domáhať len ten, kto má na umorení listiny právny záujem..., ktorý záujem sa preukazuje predovšetkým dokladom o vlastníctve listiny, dokladom o práve s ňou nakladať, držať ju, a pod. Ako je uvedené vyššie, označené akcie existujú v jej aktuálnej podobe, majú svojich vlastníkov; minimálne v dvoch prípadoch došlo ku skartácii celej emisie cenných papierov s nahradením nových cenných papierov,

ktoré boli vydané svojím majiteľom. Vlastníctvo k sporným cenným papierom je sporné doteraz...“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka odôvodňovala porušenie označených práv a článkov ústavy tvrdením, že „Krajský súd potvrdením uznesenia prvostupňového súdu nechal porušenie zásady rovnosti zbraní účastníkov konania v konaní pred súdom prvého stupňa bez povšimnutia a sám svojím uznesením tento protiústavný stav ešte väčšmi prehĺbil. Zároveň podľa názoru sťažovateľky uznesenie Krajského súdu trpí nedostatkom odôvodnenia, ktoré by opodstatňovalo rozhodnutie potvrdiť už tak nedostatočne odôvodnené uznesenie prvostupňového súdu.“.

V umorovacom konaní podľa sťažovateľky „umorovací edikt je verejnou listinou, proti obsahu ktorej je prípustný dôkaz opaku. Predloženie listiny alebo podanie námietky preto majú byť spôsobilé preukázať opak, t. j. skutočnosť, že listina nie je zničená ani nie je stratená. Pozitívne zistená (dokázaná) má byť existencia a dostupnosť listiny, a nie jej strata alebo zničenie. Zároveň k tomuto pozitívnemu zisteniu o existencii a dostupnosti listiny nestačí len pochybnosť o tom, že listina nemusí byť stratená resp. zničená.“. Sťažovateľka tvrdí, že okresný súd i krajský súd interpretovali § 185q OSP „tak, že je potrebné preukázať stratu alebo zničenie listiny a sťažovateľka dôkazné bremeno neunesla. Avšak dôkazné bremeno ťaží v konaní o umorenie toho, kto má listinu a predloží ju súdu, resp. podá námietky. Tento ústavne neobhájitelný presun dôkazného bremena na sťažovateľku ju postavil do podstatne nevýhodnejšej pozície. Túto nevýhodnú pozíciu Krajský súd ešte umocňuje tým, že od sťažovateľky požaduje, aby uviedla tiež či došlo k zničeniu alebo strate akcií, spôsob, ako k zničeniu, resp. strate malo dôjsť a časové určenie zničenia alebo straty.

Sťažovateľka už z povahy veci, ale najmä v osobitných okolnostiach prípadu len ťažko môže tvrdiť, či došlo k zničeniu alebo strate, keďže je logické, že ako stratené mohli byť listinné akcie bez vedomia sťažovateľky aj zničené. Sťažovateľka pritom v návrhu, ako aj v ďalších podaniach opakovane uviedla a preukázala, že jej bola odňatá možnosť s listinou nakladať, v akom časovom období k tomu došlo a za akých okolností.“.

Naopak, krajský súd i okresný súd sa podľa sťažovateľky „javí byť voči účastníkovi, ktorý podal námietky, ako aj voči tvrdenému držiteľovi akcií o poznanie zhovievavejší. Ich tvrdenia v podstate v celosti prevzal do svojho rozhodnutia bez ohľadu na to, že tieto

tvrdenia neboli nijako preukázané, ba dokonca sťažovateľka v konaní predložila dôkazy, ktoré tieto tvrdenia spochybňujú. V konaní o odvolaní sa Krajský súd zaoberal len dôkazmi potenciálne svedčiacimi v neprospech sťažovateľky.“.

Dôkazy predložené a navrhnuté v umorovacom konaní emitentom nie sú podľa sťažovateľky spôsobilé potvrdiť, že sporné akcie nie sú stratené ani zničené, pretože „zápis v zozname akcionárov vedenom CDCP má len evidenčný charakter a nenadobúda sa ním vlastníctvo akcií a navyše, takýto zápis nič nehovorí o fyzickej existencii listinných akcií. Uznesenia MVZ rovnako nedokazujú, že k tzv. aktualizácii akcií skutočne došlo, o čom svedčí aj fakt, že tieto uznesenia nasledovali v krátkej dobe po sebe, pričom z evidencie Obchodného registra, ktorú si prvostupňový súd vyžiadal, nie je zrejmá žiadna aktualizácia akcií. Práve naopak, prvostupňový súd spoločnosť K. S. I. spol. s r. o. vyzval na predloženie akcií, ale táto ich počas celého konania nebola schopná predložiť. Z neznámych dôvodov túto skutočnosť nechal prvostupňový súd a následne aj odvolací súd nepovšimnúť.“.

Sťažovateľka tiež namieta, že o dôkazoch, ktoré predložila, nie je v odôvodnení uznesenia krajského súdu badateľná zmienka, „hoci dôvodom odvolania sťažovateľky bolo o. i. nevykonanie navrhnutých dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností a tiež to, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam“. Ďalej tvrdí, že v prvostupňovej fáze konania predložila „množstvo dôkazov“, pričom okresný súd sa vyjadril len k jednému z nich (znalecký posudok) a krajský súd sa „okrem odpovede správkyne konkurznej podstaty na výzvu sťažovateľky nezaoberal žiadnym z... predložených dôkazov“. Tie „jednoznačne preukazujú“, že štatutárne orgány emitenta i údajného vlastníka akcií „umorované akcie podľa vlastných slov nikdy ani nevideli a nevedia, kde sa nachádzajú. To znamená, nikdy ich nemohli nadobudnúť, nakoľko na ich prevod sa vyžaduje odovzdanie (tradícia) a nikdy nemohli byť tieto akcie skartované ani nové akcie emitované, keďže nedošlo k ich protokolárnemu odovzdaniu emitentovi.“. V tejto súvislosti sťažovateľka zdôraznila, že „hoci spoločnosť K. S. I. spol. s r. o. tvrdí, že disponuje akýmisi aktualizovanými akciami, tieto nikdy nepredložila, ba dokonca nepredložila ani zmluvu o prevode akcií, na základe ktorej by ich mala nadobudnúť“.

Všeobecné sudy podľa sťažovateľky „nedostatkom odôvodnenia v otázke nevykonania navrhovaných dôkazov nedokázali eliminovať prvky svojvôle a arbitrárnosti v rozhodovaní... Ďalším aspektom nedostatku odôvodnenia v uznesení Krajského súdu... je poukaz... na konanie o určení vlastníctva predmetných akcií, vedené na Okresnom súde Bratislava V. V konaní pred všeobecnými súdmi tieto vôbec nevzali v úvahu, že konanie sa nachádza v štádiu vrátenia veci na prvostupňový súd s jednoznačným právnym názorom odvolacieho súdu o vlastníctve akcií svedčiacom v prospech sťažovateľky.“.

Účelom konania o umorení nie je podľa sťažovateľky „vyhlásenie listiny za stratenú alebo zničenú, ale nahradenie listiny uznesením o umorení“. Ak potom „súd návrh na umorenie zamietne z dôvodu pozitívneho zistenia, že listina nie je stratená ani zničená, znamená to, že existuje a nič nebráni tomu, aby sa v konaní o určení vlastníctva skúmalo, kto je jej vlastníkom.

Ak naopak súd návrhu na umorenie vyhovie z dôvodu, že nebola pozitívne zistená skutočnosť, že listina nie je stratená ani zničená, nemá to za dôsledok neexistenciu listiny, ale jej existenciu v podobe uznesenia o umorení. V takom prípade rovnako nič nebráni tomu, aby sa v konaní o určení vlastníctva skúmalo, kto je jej vlastníkom. Jednotlivé konania si preto navzájom neodporujú a neprotirečia.“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 37 ods. 2 Listiny, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 30. júna 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 16CoD/22/2011 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 30. júna 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 16CoD/22/2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Ústavný súd sa v prvom rade musí zaoberať jednoznačným ustálením základných práv a slobôd, ktoré podľa názoru sťažovateľky mali byť označeným uznesením krajského súdu porušené.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania.

Sťažovateľka vo svojom sťažnostnom petite navrhla okrem iného vyslovenie porušenia jej základného práva zaručeného čl. 37 ods. 2 listiny, ktoré zaručuje každému právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania. V odôvodnení sťažnosti však porušenie tohto

základného práva nijako nezdôvodnila a ani skutkové či právne okolnosti jej kauzy nenaznačujú, že by v konaní okresného súdu či krajského súdu otázka právnej pomoci bola nastolená. Naopak, na viacerých miestach sťažnosti (s. 1, 2, 3) sťažovateľka naznačuje porušenie základného práva zaručeného čl. 38 ods. 2 listiny.

Z uvedených dôvodov ústavný súd vyhodnotil formuláciu predloženého sťažnostného návrhu ako obsahujúcu zrejmu chybu v písaní, keď namiesto porušenia základného práva zaručeného čl. 37 ods. 2 listiny sťažovateľka má zjavne na mysli porušenie základného práva zaručeného čl. 38 ods. 2 listiny.

2. Namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom i práva na spravodlivé súdne konanie ústavný súd posudzoval v rámci predbežného prerokovania sťažnosti spolu. Vyplyva to z už judikovaných právnych záverov, podľa ktorých formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Okrem toho podľa stabilnej rozhodovacej praxe ústavného súdu je čl. 46 ods. 1 ústavy primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámc, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy má kľúčové postavenie medzi právami ustanovenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“ (čl. 46 až čl. 50) a jeho ochrana v zásade predchádza ochrane priznanej prostredníctvom ďalších práv ustanovených v tomto oddiele ústavy. Na základe vzájomnej súvzťažnosti medzi týmito základnými právami možno dospieť v konkrétnom prípade aj k záveru, podľa ktorého závažné porušenie niektorého

zo základných práv ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy má za následok aj porušenie iného základného práva zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (napr. IV. ÚS 159/07).

Základnou sťažnostnou námietkou bol sťažovateľkin názor o porušení princípu rovnosti zbraní napadnutým uznesením krajského súdu. Porušenie tohto princípu v okolnostiach posudzovaného prípadu môže znamenať nielen porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale bezpochyby i základného práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

2.1 Sťažovateľka porušenie všetkých svojich označených práv (ako to vyplýva zo s. 3 odôvodnenia jej sťažnosti) vidí v prvom rade v tom, že krajský súd „*potvrdením uznesenia prvostupňového súdu nechal porušenie zásady rovnosti zbraní účastníkov konania v konaní pred súdom prvého stupňa bez povšimnutia a sám svojim uznesením tento protiústavný stav ešte väčšmi prehĺbil*“.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ

namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

2.2 Ústavný súd opakovane vyslovil, že rozhodnutiu všeobecného súdu musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, v princípe rovnosti zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (m. m. I. ÚS 230/03).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je teda aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany (napr. IV. ÚS 259/2011).

Ústavný súd pripomína, že aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v súvislosti s rovnosťou účastníkov konania používa pojem „rovnosť zbraní“, podľa svojej konštantnej judikatúry vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predložiť svoju záležitosť a príslušnú argumentáciu za rovnakých podmienok (napr. v prípade Beer proti Rakúsku, 2004, či Baumann proti Rakúsku, 2001, ďalej Dombo Beheer B. V. proti Holandsku, 1993, Ankerl proti Švajčiarsku, 1996, Komanický proti Slovensku, 2002).

2.3 Prvým dôvodom porušenia princípu rovnosti zbraní bol podľa sťažovateľky záver krajského (i okresného) súdu, že v konaní o umorení listiny musí navrhovateľ preukázať stratu alebo zničenie listiny. Sťažovateľka je naopak toho názoru, že po vydaní tzv. umorovacieho ediktu, ktorý je verejnou listinou pripúšťajúcou dôkaz opaku, „*dôkazné bremeno ťaží v konaní o umorenie toho, kto má listinu a predloží ju súdu, resp. podá námietky*“.

Konanie o umorení listiny podľa ustanovení § 185i a nasledujúcich OSP má nesporový charakter. Účelom tohto konania nemôže byť riešenie sporov týkajúcich sa práv k listine, prípadne práv vyplývajúcich z listiny, o ktorej umorenie ide. Inými slovami, ak

navrhovateľ v konaní o umorenie listiny predloží príslušnému všeobecnému súdu perfektný návrh a v priebehu konania nevyjdú najavo žiadne skutočnosti spôsobilé relevantne spochybníť tvrdenú stratu alebo zničenie dotknutej listiny, potom konajúci všeobecný súd listinu vyhlási za umorenú. Akonáhle však v umorovacom konaní, a to predovšetkým v dôsledku uplatnenia prihlášky alebo podania námietky na základe vydaného umorovacieho ediktu vyjdú najavo právne významné (teda nielen tvrdené, ale aj preukázané) pochybnosti o strate alebo zničení listiny, ktorých odstránenie by konanie o umorenie listiny pretransformovalo do roviny sporového konania, všeobecný súd musí návrh na umorenie listiny zamietnuť, pretože v takom prípade spor treba riešiť v „klasickom“ sporovom konaní podľa § 80 písm. b) alebo c) OSP. O rovnakú situáciu podľa názoru ústavného súdu ide aj v prípade sťažovateľky.

Z príloh sťažnosti tvorených viacerými procesnými úkonmi sťažovateľky v umorovacom konaní okresného súdu zreteľne vyplýva vzájomné prelínanie sa tvrdenia straty (prípadne zničenia) akcií s argumentovaním sťažovateľky v prospech jej vlastníckeho práva k dotknutým akciám. Naznačil to i okresný súd, keď v odôvodnení svojho zamietavého uznesenia uviedol, že *„navrhovateľ sa ďalej vo svojich podaniach opiera iba o skutočnosť, že je vlastníkom uvedených akcií a že k prevodu akcií došlo podvodným konaním členov predstavenstva...“*. Zreteľne sa tu teda črtá snaha sťažovateľky vyriešiť prostredníctvom umorovacieho konania problém vlastníckeho práva k sporným akciám. Nakoniec, z obsahu sťažnosti i z jej príloh vyplýva, že súčasne na Okresnom súde Bratislava V prebieha sporové konanie pod sp. zn. 23 Cb 137/2007 o určenie vlastníckeho práva k predmetným akciám, v ktorom je sťažovateľka žalobkyňou. Ak by teda okresný súd bol vyhlásil sporné listinné akcie za umorené, jeho uznesenie by slúžilo sťažovateľke na uplatňovanie všetkých práv plynúcich z vlastníctva týchto akcií (ide totiž o materializované cenné papiere) a materiálne by tak (minimálne dočasne) vyriešilo spor o vlastnícke právo k akciám. To všetko v konaní, ktoré svojím účelom i tomu zodpovedajúcimi procesnými prostriedkami nie je povolané na riešenie vlastníckych sporov. Preto ak oba konajúce všeobecné súdy vyhodnotili dôkaznú situáciu v predmetnom konaní tak, že sťažovateľke sa nepodarilo preukázať stratu alebo zničenie listinných akcií, nemožno ich záverom z ústavno-právneho hľadiska nič vytknúť.

Zo sťažovateľkinej argumentácie implicitne vyplýva názor, podľa ktorého okresný súd a následne i krajský súd mohli námietkovú argumentáciu emitenta akceptovať a stelesniť v zamietavom rozhodnutí len za podmienky, že by sa predloženými dôkazmi emitentovi podarilo takpovediac rukolapne preukázať, že sporné akcie nie sú stratené alebo zničené. K tomu ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v každom civilnom súdnom konaní je konajúci súd povinný o návrhu navrhovateľa rozhodnúť, a to aj vtedy ak sa v ňom vyskytne stav dôkaznej núdze u oboch účastníkov. Je vylúčené, aby z takéhoto dôvodu všeobecný súd o podanom návrhu nerozhodol. Dopustil by sa tým závažného pochybenia označovaného ako odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), ktoré predstavuje porušenie základného práva účastníka konania na súdnu ochranu. Preto aj v prípade, ak predložené a vykonané dôkazy nesvedčia jednoznačne pre žiadneho účastníka konania, musí sa všeobecný súd svojím rozhodnutím k jednému z účastníkov konania prikloniť a vyhodnotiť ním predložené a navrhnuté dôkazy ako spôsobilé privodiť mu v konaní úspech.

Je evidentné, že v posudzovanom konaní pred okresným súdom a neskôr i pred krajským súdom sa sťažovateľke nepodarilo jednoznačne preukázať stratu sporných akcií. Pri akceptácii ustáleného teoretického názoru, na ktorý poukázala sťažovateľka a z ktorého vychádzal i okresný súd a po ňom krajský súd, že stratou umorovanej listiny sa rozumie nemožnosť doterajšieho držiteľa nakladať s ňou a odňatie možnosti opätovne ju nadobudnúť, je zreteľné, že sťažovateľke sa nepodarilo bez pochybností vylúčiť možnosť opätovného nadobudnutia akcií, a to zvlášť v situácii, keď emitent predložil, resp. navrhol dôkazy spochybňujúce ich stratu (napriek tomu, že ani tieto protidôkazy jednoznačne nevyvracujú možnú stratu akcií). Ak v tejto situácii oba súdy zistili, že paralelne prebieha konanie o určení vlastníckeho práva k akciám, správne zamietli návrh na umorenie akcií, pretože v prípade vydania uznesenia o umorení by sa právna neistota účastníkov dotknutých právnych vzťahov vzhľadom na účinky umorenia (§ 185s OSP) mohla ešte viac prehĺbiť. Navyše, v sporovom konaní o určení vlastníckeho práva k akciám má konajúci súd väčší priestor na čo najúplnejšie objasnenie relevantného skutkového stavu, pričom rozhodnutie v tomto konaní môže v konečnom dôsledku na základe ďalšej (reivindikačnej) žaloby viesť i k uplatneniu nároku sťažovateľky na vydanie predmetných listinných akcií.

2.4 Ak za týchto okolností okresný súd nepovažoval za potrebné vykonať dôkaz znaleckým posudkom predloženým sťažovateľkou, ktorý preukazoval podvodné konanie JUDr. M. B. pri zmluvnom prevode sporných akcií, treba tento jeho postup hodnotiť ako dôsledok rešpektovania účelu konania o umorenie listiny, pretože predmetný znalecký posudok preukazoval absolútnu neplatnosť konkretizovanej zmluvy o prevode listinných akcií, a nie ich prípadnú stratu alebo zničenie. Teda ani druhý dôvod, ktorý mal založiť sťažovateľkou tvrdené porušenie rovnosti zbraní (nevykonanie navrhnutých dôkazov), nepovažuje ústavný súd za relevantný. Všeobecný súd nie je povinný vykonať každý navrhnutý dôkaz (§ 120 ods. 1 druhá veta OSP) a okresný súd k navrhovanému znaleckému posudku uviedol, že *„určenie či došlo k podvodu súd nemôže v umorovacom konaní skúmať“*. Krajský súd potom správne zhodnotil, že *„so všetkými námietkami, pre vec relevantnými, navrhovateľa sa súd prvého stupňa v napadnutom uznesení vypořiadal. Dôvody odvolateľa uvádzané v odvolaní nemali preto v prejednávanej veci právny význam.“*

2.5 Ústavný súd sa taktiež nestotožňuje s členením konania o umorení listiny do dvoch etáp, a to etapy pred vydaním umorovacieho ediktu a etapy po jeho vydaní. Nemožno akceptovať sťažovateľkin záver, že umorovací edikt predstavuje vo forme verejnej listiny stelesnený skutkový záver všeobecného súdu o strate alebo zničení umorovanej listiny vyvrátiteľný už len protidôkazom. Zmyslom umorovacieho ediktu je výlučne vyzvať toho, kto má listinu, aby sa v stanovenej lehote od vydania ediktu prihlásil na súde, ktorý uznesenie vydal, a podľa možnosti predložil listinu alebo aby podal proti návrhu námietky (§ 185m ods. 2 OSP). Umorovací edikt tak má napomôcť čo najobjektívnejšiemu zisteniu skutočností významných pre rozhodnutie o návrhu na umorenie listiny. V žiadnom prípade preto nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľky prezentovaným už v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu, podľa ktorého ak navrhovateľ *„návrh na umorenie podá, možno predpokladať, že listina je skutočne stratená alebo zničená. Tento predpoklad sa naplní, keď súd v prvom štádiu konania nezamietne návrh a vydá umorovací edikt.“*

2.6 K porušeniu označených základných práv sťažovateľky malo dôjsť podľa jej tvrdenia aj tým, že *„uznesenie Krajského súdu trpí nedostatkom odôvodnenia, ktoré by opodstatňovalo rozhodnutie potvrdiť už tak nedostatočne odôvodnené uznesenie prvostupňového súdu“*.

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

V odôvodnení svojho napadnutého rozhodnutia krajský súd vyhodnotil dôkazy predložené sťažovateľkou (oznámenie správcu konkurznej podstaty o tom, že sa u emitenta požadované listinné akcie nenachádzajú), dôkazy, ktoré si obstaral okresný súd v prvostupňovej fáze konania (zápisnica z konania valného zhromaždenia emitenta), i tvrdenia emitenta. Z ich vzájomného porovnania krajský súd vyvodil zreteľný záver, podľa ktorého *„navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nesplnil základnú hmotnoprávnu podmienku umorovacieho konania, a síce preukázanie straty alebo zničenia uvedených akcií; tieto skutočnosti nevyplývajú ani z obsahu spisu. ... Pre záver o tom, že akcie sú stratené alebo zničené, nestačí to, že navrhovateľ nemôže s nimi nakladať.“*. Krajský súd zaujal i celkom jasný postoj k problému možnej etapizácie konania o umorení listiny, ktorú naznačila sťažovateľka v odvolaní. S formulovanými názormi sa ústavný súd na základe

oboznámenia sa s odôvodnením sťažnosti i s jej prílohami stotožňuje, čo vyplýva z argumentácie uvedenej v bode 2.3 a 2.5 tejto časti odôvodnenia. Krajský súd teda dal odpoveď na všetky zásadné otázky súvisiace s poskytovaním právnej ochrany sťažovateľkou uplatnenému právu, čím učinil zadosť požiadavke na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia do tej miery, aká je vyžadovaná čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2.7 V naznačených súvislostiach nie je možné podľa názoru ústavného súdu hodnotiť právne a skutkové závery krajského súdu ako signalizujúce taký stupeň arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti, ktorý by mal negatívny dopad na označené základné práva sťažovateľky, prípadne na jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). Rovnako odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu na prvý pohľad nesignalizuje nedostatky v odôvodnení, ktoré by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť ku konštatovaniu porušenia sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie.

3. Ustanovenia čl. 1 ods. 1, čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 2 ods. 3 ústavy, ktorých porušenie napadnutým uznesením krajského súdu navrhla sťažovateľka taktiež vysloviť, majú charakter všeobecných ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy (napr. IV. ÚS 70/2011), a neformulujú žiadne základné právo ani slobodu účastníka konania, preto ústavný súd nemôže v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vysloviť ich porušenie (napr. III. ÚS 119/2011). Rovnako tak čl. 152 ods. 4 ústavy má charakter generálneho interpretačného princípu vždy uplatňovaného ústavným súdom vo svojej rozhodovacej činnosti (m. m. IV. ÚS 383/08). Ten istý záver platí aj o čl. 154c ods. 1 ústavy. V tejto časti je tak sťažnosť zjavne neopodstatnená.

4. Keďže ústavný súd nezistil existenciu ústavne relevantnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označenými právami sťažovateľky, odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2012